

Naslov: BLUEQ završava terensku kampanju u četiri zemlje kako bi unaprijedio nauku o plavom ugljeniku u Jadransko-jonskom regionu

Podnaslov: Koordinisano istraživanje u Grčkoj, Italiji, Albaniji i Hrvatskoj pretvara terenske podatke u praktične alate za zaštitu mora i klimatske akcije.

Mjesto i datum objave:

T2: Zaštita ključnog mediteranskog ekosistema

Projekat BLUEQ - Primjenjena rješenja za praćenje priobalnih staništa i kvantifikaciju skladištenja plavog ugljenika: integrisani pristup održivom upravljanju ekosistemom – sufinansira Evropska unija u okviru programa Interreg IPA ADRIION 2021–2027. Projekat, koji vodi Univerzitet u Egeju, okuplja partnere iz Grčke, Italije, Albanije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore kako bi odgovorili na zajedničke pritiske sa kojima se suočavaju priobalni i morski ekosistemi.

BLUEQ cilja livade morske trave *Posidonia oceanica*, prioritetnog mediteranskog staništa koje podržava morski biodiverzitet, obezbjeđuje staništa i područja za ishranu, stabilizuje sedimente, poboljšava kvalitet vode i skladišti ugljenik na duži rok. Ipak, nedostatak uporedivih podataka o distribuciji livada, njihovom ekološkom statusu i zalihama ugljenika i dalje ograničava koordinisano planiranje mjera zaštite prirode i klimatskih promjena.

Projekat odgovara na ovo kombinovanjem satelitskih i dron snimaka, mapiranja in-situ i podvodnog mapiranja, istraživanja biodiverziteta, ekoloških procjena, sedimentnih jezgara i uzorkovanja biomase. Cilj je da se takvi koordinisani naučni dokazi pretvore u lako dostupno GIS rješenje i u zajednički regionalni akcioni plan za očuvanje plavog ugljenika.

T3: Dosadašnji rezultati: jedna metodologija, četiri istraživačka područja

Između oktobra 2025. i jula 2026. godine, partnerstvo BLUEQ sprovelo je koordinisane terenske kampanje u četiri reprezentativna zaštićena ili posebno vrijedna morska područja. Primjena zajedničkih protokola u različitim ekološkim okruženjima omogućila je prikupljanje uporedivih podataka i ojačala saradnju između istraživača, upravnika zaštićenih područja, javnih institucija i tehničkih stručnjaka.

Krit, Grčka – oktobar 2025. U zalivu Falasarna, u okviru mreže Natura 2000, timovi su sproveli mapiranje staništa in-situ, istraživanja dronovima, posmatranja obale, transekte biodiverziteta, prikupljanje sedimentnih jezgara i uzorkovanje biomase. Početna analiza je pokazala 10–13 vrsta po transektu sa posidonijom, u poređenju sa pet vrsta na golom sedimentu. Livada je klasifikovana kao livada u dobrom ekološkom stanju prema PREI (*Posidonia* Rapid Easy Index).

Sicilija, Italija – 16–22. novembar 2025. U zaštićenom morskom području Plemirio, podvodno mapiranje i istraživanja dronovima su kombinovani sa procjenama biodiverziteta i ekološkog statusa, prikupljanjem jezgra sedimenta i pripremom uzoraka za laboratorijsku analizu. Transekti sa posidonijom obuhvatili su 14–16 vrsta, u poređenju sa šest vrsta na golom sedimentu, dok je ispitana livada klasifikovana kao livada u dobrom ekološkom stanju.

Valona (Vlora), Albanija – 28–30. april 2026. Terenski rad, sa sjedištem u Centru za posjetioce u Radhimi, obuhvatio je područje Radhime, poluostrvo Karaburun i vode oko ostrva Sazan. Ronilački

timovi su mjerili parametre morske vode, dokumentovali morska staništa i prikupljali uzorke biološkog materijala, biomase i sedimenta. Istraživanja su potvrdila postojanje lokalno gustih i strukturno razvijenih zajednica morske trave Posidonia, kao i dokaze o njihovoj prirodnoj regeneraciji; Međutim, potrebna su obimnija mjerenja kako bi se donijeli zaključci o ovoj livadi u cjelini.

Žutsko-sitski arhipelag, ostrvo Murter i Šibenik, Hrvatska – 7–9. jul 2026. U organizaciji Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, posljednja posjeta je kombinovala terenska posmatranja i prikupljanje uzoraka na području ostrva Žut sa razmjenom znanja o metodama praćenja i praksama zaštite prirode. Ova kampanja je završila seriju terenskih istraživanja na četiri lokacije, a zajednički skup podataka je proširen na sjeverni Jadran.

Prvi nalazi

Prvi analizirani rezultati potvrđuju vrijednost staništa livada Posidonije: i na lokacijama Falasarna i Plemirio, bogatstvo i raznolikost vrsta bili su konstantno veći na vegetiranim transektima nego na susjednom golom sedimentu. Na svim lokacijama, uzorci su prikupljeni, označeni, sačuvani i dokumentovani prema standardnim procedurama, tako da se terenska posmatranja mogu pretvoriti u pouzdane i uporedive laboratorijske rezultate. Rezultati narednih kampanja su još uvijek u fazi analize.

Pokretanje transnacionalne opservatorije

Terenski rad je takođe dodatno ojačao transnacionalnu opservatoriju projekta BLUEQ. Opservatorija je zamišljena kao stalni okvir za saradnju u oblasti razmjene podataka, prenosa znanja, koordinisanog praćenja i redovnog izvještavanja o stanju i zaštiti ekosistema morske trave. Ona povezuje institucije i stručnjake iz zemalja učesnica i podržava zajednički razvoj i buduću implementaciju Zajedničke strategije BLUEQ.

T4: Sljedeći koraci: od uzoraka do rješenja

Nakon terenskih kampanja, partneri će finalizovati laboratorijske i prostorne analize podataka o mapiranju sedimenta, biomase, biodiverziteta i staništa. Ovaj rad će kvantifikovati zalihe ugljenika i ispitati ekološke indikatore, kao i porijeklo, stabilnost i potencijalnu ranjivost skladištenog organskog ugljenika.

Ovi rezultati će činiti osnovu zajedničkog rješenja BLUEQ: interaktivne platforme zasnovane na GIS-u koja integriše tri međusobno povezana alata. Alat za praćenje (Monitoring Tool) će prikazivati distribuciju i stanje livada na tri nivoa informacija; alat za plavi ugljenik (Blue Carbon Tool) će pretvoriti mapiranu distribuciju morske trave i terenska mjerenja u prostorne procjene zaliha ugljenika; a alat za podršku odlučivanju (Decision Support Tool) će pomoći korisnicima da procijene

gasove staklene bašte i prateće koristi u različitim scenarijima upravljanja i obnove zasnovanim na prirodi.

Rješenje će biti testirano sa krajnjim korisnicima, uključujući javne organe, upravnike zaštićenih morskih područja, istraživače i članove BLUEQ opservatorije. Dokazi prikupljeni u četiri istraživačke oblasti takođe će poslužiti kao osnova za zajedničku strategiju BLUEQ – zajednički akcioni plan za integraciju plavog ugljenika u pomorsko prostorno planiranje, zaštitu, obnavljanje i klimatske politike u Jadransko-jonskom regionu.

Spajanjem nauke, praktičnih alata i dugoročne transnacionalne saradnje, BLUEQ pomaže donosiocima odluka da pređu sa fragmentiranih informacija na zaštitu zasnovanu na dokazima, koordinisanu zaštitu jednog od najvrijednijih priobalnih ekosistema u Mediteranu.

T5: O projektu BLUEQ

BLUEQ (IPA-ADRION00447) je skraćenica za projekat „Primjenjena rješenja za praćenje priobalnih staništa i kvantifikaciju skladištenja plavog ugljenika: integrisani pristup održivom upravljanju ekosistemom". Projekat je sufinansiran od strane Evropske unije u okviru programa Interreg IPA ADRION 2021–2027 i doprinosi zelenijem i klimatski otpornijem Jadransko-jonskom regionu.

T6: Dodatne informacije

- Veb-sajt projekta: <https://blueq.interreg-ipa-adrion.eu/>
- Facebook stranica
- LinkedIn